

(/)

🏠 (/)

> Vikingetid og Middelalder (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Det sidste kongemord

← **Forrige artikel** (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/dania-slavica>)

Det sidste kongemord

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 506

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/det-sidste-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/det-sidste-kongemord)

kongemord) **t** (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på

[https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/det-sidste-kongemord)

[13-13/det-sidste-kongemord](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/det-sidste-kongemord)) **in** ([http://www.linkedin.com/shareArticle?](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/det-sidste-kongemord&title=)

[mini=true&url=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/det-sidste-kongemord&title=](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/det-sidste-kongemord&title=))

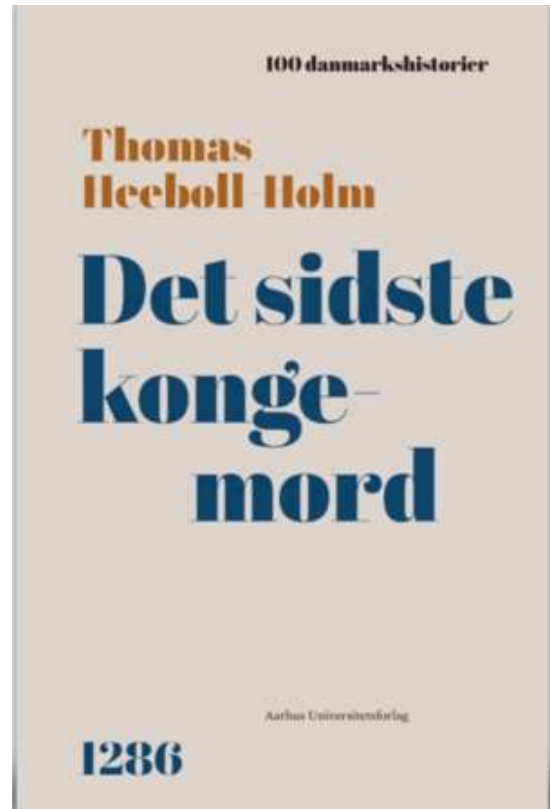
Thomas Heebøll-Holm

Det sidste kongemord

100 danmarkshistorier. Aarhus Universitetsforlag,
100 sider, ill, 100 kr.

Den 22. november 1286 blev Danmarkshistoriens sidste kongemord begået. Kong Erik Klipping blev myrdet i Finderup lade. Hvem der gjorde det, og hvad motivet var, har siden optaget utallige – først i samtiden siden i historikerkredse – uden at man har kunnet pege på konkrete gerningsmænd. Nu godt 737 år efter kommer historikeren Thomas Heebøll-Holm med endnu en gennemgang af dette mystiske og mytiske mord.

Af Erik Ingemann Sørensen

"De Sammensvorne Rider fra Finderup Lade efter Mordet på Erik Klipping Skt. Cæcilienat". Otto Bache 1882. Maleriet var bestilt af brygger J.C.Jacobsen til det genopførte Frederiksborg Slot. I forarbejdet til det endelige maleri, var den forreste rytters skjold forsynet med marsk Stigs mærke. Han fjernede det i den endelige udgave grundet den store usikkerhed om, hvem der deltog i drabet.

Dette dramatiske billede har båret mange læreres undervisning gennem tiderne. Jeg husker det endnu fra min egen skoletid sammen med lærerens dramatiske beskrivelse, der nærmest fik os til at gyse, fordi han fortalte så levende. I dag taler man om, at et billede siger mere end tusind ord. Det gælder for fotografiet, men kunne såmænd nok også være sagt om malerier. Problemet med Baches maleri er

imidlertid, at det ofte resulterer i fejlagtige konklusioner om mordernes identitet. For i realiteten ved vi en hel masse uden i realiteten at vide noget. Med sikkerhed. Og dog: Ét ved vi: "I denne periode havde Danmark en lidt pinlig "tradition". Her var det nemlig kutyme, at konger blev myrdet. Således blev Harald Blåtand dræbt i 985 eller 986, Knud den Hellige i 1086 i Odense og kong Niels i 1134 i Slesvig. I alle disse tilfælde var drabsmændene oprørere. Erik Emune blev myrdet på et ting i Ribe i 1137, Knud Magnussen blev dræbt ved blodgildet i Roskilde i 1156, og senere samme år dræbte bønder Knuds banemand, Svend Grathe... Erik Plovpenning blev myrdet i 1250, Abel blev dræbt af friserne i 1252, og Christoffer 1. blev i 1259 angiveligt forgiftet af abbed Arnfast. Og nu fulgte altså Erik 5. Klipping i 1286. En voldsom omgang kongespil." (s.57).

Mordet på Knud den Hellige i Sct. Albani kirke i Odense malet af Christian Albrecht von Benzon (1816 – 1849) i Tyskland i 1843. Billede fra bogen, der ikke har kildeangivelse!

Hvad er fakta?

Hvorfor Erik Klipping valgte at overnatte i en kirkelade, ved man ikke. Han kunne jo være fortsat til Viborg, der ikke var langt borte. Vi ved, at kirkeladen brændte, og også at han blev myrdet med op til 56 stik. Vi ved ligeledes, at en gruppe mænd blev dømt for mordet. Det skete året efter på Nyborg Slot, der fungerede som kongeborg. Det var "kongens egne mænd", hed det sig: Grev Jakob af Nørrehalland (- 1309), marsk Stig Andersen (ca. 1230 – 1293), Niels Hallandsfar (- efter 1295), Peder Porse (- før 1313), Peder Jakobsen, Niels Knudsen, Åge Kakke (- 1296), Rane Jonsen og Arvid Bentsen (ca. 1288). Thomas Heebøll-Holm skriver: "Straffen for mordet eller delagtighed i mordet ved sammensværgelse var fredløshed og fortabelse af al ejendom og liv. De fleste af de fredløse søgte tilflugt hos den norske kong Erik 2. Magnussen (1268 – 1299) kaldet præstehader pga. hans konflikter med den norske kirke i 1280'erne. Han tog dem i forsvar og tjeneste. Fra Norge, grev Jakobs besiddelser i Nørrehalland og sidenhen fra øen Hjelm foretog den norske konge og de fredløse talrige angreb på Danmark de følgende år-" (s.6).

Den henrettede landevejsrøver

I 1288 henrettede man i Sverige en landevejsrøver. Det gjorde man fra tid til anden. Det interessante er navnet på denne landevejsrøver: Arvid Bentsen – ham der var kongens kammertjener. Ham tog Erik 2. Magnussen ikke under sin beskyttelse. "Det syntes at vidne om, at ingen i samtiden var i tvivl om hans rolle i mordet. Han måtte klare sig selv." (s.7) Skriver forfatteren.

Det, at han ikke fik beskyttelse, tages til indtægt for, at det nok var ham, der med egen hånd dræbte Erik Klipping. Det tilgængelige kildemateriale peger på, at man i samtiden ikke var i tvivl om, hvem der var den egentlige drabsmand. Vel også enighed om, hvem de andre kunne være. Motivet? Forfatteren mener, det er et politisk mord. Kongen blev offer for en politisk sammensværgelse.

I dag markeres drabsstedet med dette kors

De mange teorier

Thomas Heebøll-Holm tager herefter fat på en særdeles grundig og velunderbygget gennemgang af de mange teorier, der fandtes og findes om mordet og morderne. Det er særdeles spændende læsning, som jeg ikke vil afsløre for meget om. Det er nemlig en oplevelse, jeg synes, læserne selv skal have. Dog skal det nævnes, at forfatteren ikke holder sig inden for rigets grænser, men også tager fat på både filosofiske, religiøse og faktuelle kilder i den europæiske kreds. Det er fornemt gjort.

Men. Og et sådant er der. Jeg undrer mig over, at Abels dronning, Mechtilde af Holsten, ikke tages lidt mere under behandling. Når man kigger hende efter i kortene, er der adskillige tegn på et muligt rænkespil – men ikke egentlige beviser – der skulle sikre Abelslægten dens position i rigets magtcentrum. Kristian Erslev skrev: "Efter Eriks Død blev M. kronet sammen med Abel i Roskilde (1. nov. 1250); men 2 Aar efter maatte hun atter forlade Kongeriget; kun med Møje fik hun sin førstefødte Søn, Valdemar, udløst af hans Fængsel hos Ærkebispfen af KølIn, og efter at han 1253 i det mindste havde faaet sit fædrene Hertugdømme overgivet, bortreves han ved Døden 1257. Paa ny maatte M. kæmpe for sine Børns Arverettigheder; hun sluttede sig til Ærkebisp Jacob Erlandsen, og brydende det Kyskhedsløfte, hun havde givet efter Abels Død, ægtede hun 1261 Birger Jarl i Sverige for ogsaa her at finde Støtte. Denne døde allerede 1266, og M. opholdt sig siden i Kiel. Hun lagde Grunden til den holstenske Indflydelse i Sønderjylland;" (Runeberg org.)

Det er godt nok mange år siden, men den 22. november 1978 skrev jeg en kronik i Jyllands-Posten om mordet og Mechtildes mulige rolle: "Vort sidste kongemord". Meget vand er løbet i åen siden, så i dag ville jeg nok have finpudset den noget mere. Men det var da et forsøg. Dengang.

Aarhus Universitetsforlag, der står bag "100 danmarkshistorier", har endnu engang gjort et scoop ved at få historikeren Thomas Heebøll-Holm til at skrive om det mord, der fortsat synes ikke så lidt af en gåde. En overbevisende og indsigtfuld bog.

Afsluttende vil jeg gerne henvise til danmarkshistorien.dk, der er en helt utrolig spændende webportal til et univers af materialer og oplevelser skabt i tilknytning til de mange spændende udgivelser. Og mere med.

Rigtig god fornøjelse.

← **Forrige artikel** (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/dania-slavica>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

▶

RYTTERGRAVEN FRA GRIMSTRUP OG ANDRE VIKINGETIDSGRAVE FRA ESBJERG

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/ryttergraven-fra-grimstrup-og-andre-vikingetidsgrave-fra-esbjerg>)

▶

VIKINGER - KORT FORTALT

(<https://www.historie-online.dk/boger/vikinger-kort-fortalt>)

▶

TUREN GÅR TIL VIKINGETIDEN

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/turen-gaar-til-vikingetiden>)

▶

Ukraine i blå og gult

Museumsinspektør og flagekspert Anton Pihl dykker ned i historien bag Ukraines flag ved et foredrag den 1. marts

(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/ukraine-i-blaat-og-gult>)

▶

Ørestad – en bydel skabt fra bunden